

מעשה כרת

קטע מתוך "עלילות האלים"

כל שירות אוגרית מתועתקות, משוכתבות ומפורשות בידי פרופ' צבי ריון, בהשתתפות שפּרה ריון, מ. א. ממכללת פּנסילבניה. הוצאת החברה לחקר המקרא בישראל.

מאז התגלו כתבי אוגרית, על סף שנות ה־30, בצפון סוריה של ימינו, מלהיבים הם את דמיונו של כל חובב מקרא ושוחר קדמוניות הארץ. שירות אוגרית כתובות בניב של אותה שפת־כנען בה נכתב המקרא, ויש בהן אותו מבנה שירי, אותם צירופי־לשון, דימויים ומשלות הרווחים בספרי התנ"ך—ויש לזכור כי הכתבים הללו מקורם מאות־שנים קודם המועד שמיחסים לעתיק שבקטעי המקרא.

הזדרו החוקרים והגישו את האפּוס האוגריתי בשלמותו, והוא מצוי בכמה וכמה מהדורות באנגלית, צרפתית, גרמנית ועוד. אולם הקורא העברי לא זכה עד כה אלא לפירוים משולחן־מעדנים זה ("כתבי אוגרית" לגינזברג 1936, "האלה ענת" לקסוטו, 1952). גם הללו כביכול תירגמו את לשון "אוגרית" ללשון "עברית", ואילו המהדירים של "עלילות האלים" לא בדרך זו הלכו. כי לגירסתם אין לתרגם מניב אחד למשנהו בתחום לשון אחת, וכל נסיון ל"תרגום" כזה מוליד בהכרח פרשגן (פאראפראזה) מחוספס.

שירות אוגרית, המספרות באלים ובבני־אדם—מהם אף הנזכרים במקרא—ומספרות על מעלליהם בארץ הזאת, או בדמיונם של תושביה הקדמוניים, הוגשו עתה לקורא העברי במהדורה מלאה, בצירוף מבוא מקיף, "שכתוב"—המביא כתובים כלשונם ורק בכתוב הנוח לקריאה לבן־ימינו—ופירוש מדעי, כולל נספח לועזי בן 51 עמוד, הממצה את החידושים הפזורים בפירוש כולו.

הספר מקיף את חמש השירות הגדולות שנמצאו עד כה בגנזי אוגרית: עלילות בעל וענת, הולדת האלים הנעימים, כלולות נפל ואב, מעשה פּרְת, וסיפור אקתה. בזה אנו מביאים קטע לא גדול ממעשה פרת, עם ליקוטים מתוך פירושיהם של המהדירים.

הבה נקווה כי תעשרנה השירות הללו, אשר מעט־מזעיר מהן מגישים אנו בזה על דפי חוברת־העשור של "קשת", את העברית אשר בנינו ואת הדימויים אשר לשירתנו, אף תאצלנה על תודעתנו התרבותית בכללה משהו מהוד עברה הקדמון של הארץ.

העלילה נקראת לפי הכתובת 'לכרת' הפותחתה, ויש בה למעלה משלש־מאות שורה. פותחת היא בסיפור על כרת, המקונן על אבדן בני ביתו ועל אשתו שנשטתו. ברוב בכיו נרדם ובחלומו נגלה אליו אֵל ושאלו על מה יבכה. לפי תשובת אֵל לכרת, ברור כי תינה כרת לפניו את עיקר חפצו: השבת אשתו, חרי בת פבל מלך אָדם, למען יקים עמה זרע ויורש לכיסאו. אֵל מורה לו כיצד ישיב אליו את האשה, אך למען תצלה דרכו עליו לכפר פני בעל בזבח ומנחה. כרת עולה לגגות וזובח שם כדברי אֵל. הוא מכין צידה לעם אשר עמו ויוצא לצור על אָדם, עיר פבל. הוא חונה בצידון ונודר לאלת צור וצידון כי, אם תאיר לו ההצלחה פניה, יקדיש לאלה כסף וזהב פ־כמה ממשקל חרי. בבואו לאָדם מצייע לו פבל שילומים למען יעלה מעליו. לפי המקבילות וההיקש נראה כי מתנהל דר־שיח בין מלאכי כרת לבין פבל בדבר הסרת המצור. פבל ניאֵות להשיב את בתו ולהובילה אל מחנה כרת, למגינת־לבו ולדאבון כל מיודעיה ואוהביה.

אחר נערך משתה אלים, ובהם בעל ושלישיו ולטפן אֵל דפָּאד. בעל מפציר באל כי יברך את כרת ותלד לו האשה אשר הכניס אל ביתו בנים ובנות. קטון הבנים ינק שדי אֵלָה, לאות כי למלוכה נועד.

נראה כי לאחר־מכן מתוארות התגשמות ברכתו של אֵל והולדת הבנים. כרת רם רוחו, אך נראה כי לא שילם את נדריו אשר נדר לאשרה, ומכאן כל הצרות אשר באו עליו, כמסופר בבאות. ונראה כי אף חרי לא עמדה בדיבורה ולא מילאה נדריה לאֵלָה. כרת חלה וייאנש, כפי הנראה, ויקרא אל אשתו לערוך זבח לאלים וכָּהָה לוקני חֲב־קרייתו. חרי ממלאת אחר ההוראות. היא מכבדת את אורחיה וסחה להם כי הומינתם למען יבכו את כרת השוכב, כפי הנראה, על ערש־דווי.

אחר מסופר כי כרת מוטל על ערש־דווי ונעזב לנפשו. בנו אֶלְחָא מוצא בכך ומהרהר בנפשו כלום אפשר שיבוא המוות על אביו, המלך נצר האלים? את הירהוריו אלה הוא סח לאביו, וכרת שולחו להזעיק את אחותו שתמנת, והיא נחפזת אל מיטת אביה.

הבצורת אשר עליה מסופר כאן באה על הארץ בגלל מחלת כרת והשתתפות הטבע באסונו. הנכחים מפגיעים בבעל שימטיר מטר על הארץ.

הנכחים פונים אל לטפן—אשר כרת נמנה על צאצאיו—ומפגיעים בו כי יעלה ארוכה לחולה באמצעות נגר ונגרת, אלי אֶלֶש. לטפן קורא לאֵלָה ומורה להם לעלות ל"שכמי" הבנין, כנראה לשם עריכת טכס.

אחר נראה כי אל קורא לאלים ומבקש מתנדב אשר יגרש את החלי מפרת, אך אין איש נענה לו. לאחר שחזר על בקשתו שבע פעמים, קורא אל למושב אלים. אֵל בורא את שעתקת, מעתיקת החולי, וזו מעבירה את מחלת כרת. הלז מחלים, עורך זבח־תודה, ושב אל כס־מלכותו. יציב, צעיר בניו, מהרהר במחלת אביו ותובע כי יירד מכס־המלוכה ויניח לו למלוך תחתיו, בטענו כי מחלת אביו באה עליו בשל עיוות־דין (הש' פרשת אבשלום!). לשמע דברים אלה רוגז האב, מקללו קללה נמרצת ומגרשהו מעל פניו.

שמות	העתיק
ויען שור אביהו אל: /	59. [ויענ]. ת'ר. אבה. אַל
דאבת בבכי, כרת, /	60. ד[אַב]. ת. בבכ. כרת
בדמע, נעמן עלם	61. בדמע. נעמן. ע'לם
אל. /תרחץ ותתאדם! /	62. אַל. ת[ר]. תחצ. ותאדם
רחץ ירך, אמת	63. רחצ. [י]. דכ. אַמת
אצבעוטיך עד שכם! /	64. אַצב[ע]. תכ[ע]. עד ת'כם
ערוב בצל חמת! (אוהל) /	65. ערב [בט'ל ח'מת]
קח אמר בידוך, /	66. קח אַמ[ר]. בידכ[ך]
אמר זבח במו ימין! /	67. אַמר. ד[בח]. במו. ימן
ללאה בכלאתים! (טלה בשתים) /	68. ללאַ. כ[ל]. לאַתנ[ם]
כלה לחמק זו נזל, /	69. כלת. ל[חמק]. דנזל
קח סתרי צפור	70. קח. מס[ר]. ר[ר]. עצר
זבח. /צק בגול חתש (בגביע כסף)	71. דבח. צ[ק]. בג[ל]. חתת'
יין, /בגול חרוץ נפת. /	72. ין. בגל [ח]. רצ. נבת
עלה לצהר מגדל, /	73. על. לט'ר. [מג]. דל
ועלה לצהר מגדל, /רכב	74. ועל. לט'ר. [מג]. דל. רכב
שכמים חומה, /שאה ידיך	75. ת'כמ. חמ[ת]. שאַ. ידכ
שמים, /זבח לשור	76. שממ. דבח. לת'ר
אביך אל, /שרת בעל	77. אַבכ. אַל. שרד. בעל
בזבחך, /בן דגן	78. בדבחכ. בנ. דגן
במצודך! /וירוד	79. במצדכ. וירד
כרת, מגגות, /עזוב (ערוך)	80. כרת. לגגת. עזב
אכל לקריה, /	81. אַכל. לקריה
חטה לבית חבר! /	82. חטת. לבת. ח'בר
יאפה לחם זו חמישי, /	83. יאַפ. לחמ. דח'מש
מעדן ששי ירח. /	84. מע'ד. ת'דת'. ירח'מ
עדן נגב, ויצוא, /	85. עדן. נגב. ויצאַ
צבא צבא נגב. /	86. צבאַ. צבאַ. נגב
ויצוא עדן מע (נא) /	87. ויצאַ. עדן. מע
צבאך אול מאד: /	88. צבאַכ. אַל. מאַד
שלוש מאות רבבה, /	89. ת'לת'. מאַת. רבת

שכתיב	תעתיק
חפשים זו בלי ספור, /	90. ח'פ'ת.דבל.ספור
שוננים זו בלי הגה. /	91. ת'ננ.דבל.הג
הלוך לאלפים חזו, /	92. הלכ.לאַלפּמ.ח'ד'ד'
ולרבות כמיר. /	93. ולרבת.כמיר
אשרו שנים שנים הלוך, /	94. אַת'ר.ת'נ.ת'נ.הלכ
אשרו שלשה כלם. /	95. אַת'ר.ת'ל'ת'.כלהמ
יחיד ביתהו סגר, /	96. יחד.בתה.סגר
אלמנה שכור	97. אַלמנת.שכר
תישכר, /סובל ערשמו	98. תשכר.זבל.ערשמ
ישא, /עינר מול	99. ישא.עור.מול
ימול, /וייצא תרח (חתן)	100. ימול.ויצא.תרח'
חדש, /יבער (יעביר) לשני	101. חדת'.יבער.ל'ת'נ'
אשתהו, /למו נכרי,	102. אַת'תה.למ.נכר
מידדתהו (ידידתו), /כארבה	103. מדדתה.כאַרבי
ישכון שדה, /	104. תשכנ.שד
כמו חסיל פאות מדבר. /	105. כמ.חסנ.פאָת.מדבר
לך יום ושני, /שלישי, רביעי יום, /	106. לכי.ימ.ות'נ.ת'ל'ת'.רבעי.ימ
חמישי, ששי יום, /מה כה שמשום (עם שמש)	107. ח'מש.ת'ד'ת'.ימ.מכ.שפשמ
בשביעי, /ותמצא לאדם	108. בשבע.ותמע'י.לאַדמ
רבה, /ולאדם שררה (זעירה [?]), /	109. רבת!.ול.אַדמ.ת'ררת
וגורנו ערים, /שרנו	110. וגר.ננ.ערמ.שרנ
פדרים (פרזים), /סעות בשָדִים	111. פדרמ.סעת.בשדמ
חוטביה, /בגרנות חופשות. /	112. חטבה.בגרנת.חפשת
סעות במפך שואבות, /במקור	113. סעת.בנ[פ].כ.שאבת.בבקר
ממלאות. /דום! יום ושני, /	114. ממלאַת.דמ.ימ.ות'נ'
שלישי, רביעי יום, /חמישי	115. ת'ל'ת'.רבעי.ימ.ח'!מ
ששי יום, /חציך אל (לך) תעל	116. ת'ד'ת'.ימ.חט'כ.אַל.תשעל
קרתה, /אבני ירך	117. קרתה.אַבני.ירכ
משודפות, /והנה שמשום	118. משדפת.והנ.שפשמ
בשביעי, /ולא יישן פבל	119. בשבע.ול.ישנ.פבל
מלך, /לקרי שאגת אבירה, /	120. מלכ.לקר.ת'אַגת.אַברה

שכתיב	תעתיק
לקול נהקת תמורהו,	121. לקל.נהקת.חמרה
לגעית אלוף חריש. / זעם	122. לגעת.אלפ.חרת.זע'ת
כלב־צפירים. / וילאך (וישלח)	123. כלב.צפר.וילאכ
מלאכים : לכו עם (אל) כרת	124. מלאכמ.לכ.עמ.כרת
מסונה (המחנה)	125. מסונה.

ליקוטי פירושים

שורה 59

ת'ר אל = שור־האל, שם־לוואי לאַל, האל העליון, שהשור משמש סמל האלהות, והש' מעשה העגל (שם' לב) וכן 'עגלי הזהב' (מ"א יב 28). אף 'אלאין', שם־הלוואי המקובל לבעל, מסתבר שמשתמעת ממנו אף הוראת שור, בנוסף על הוראת חזק, ולשור אל דמה גם 'אביר יעקב', אלהי יעקב, שאין אביר אלא שור.

שורה 60

ד—י"ק דרך, די לך כרת בבכי, לבכות. אך שמא יש להשלים 'דאבת'.

שורה 62

נראה כי הכוונה לרחיצת כל חלק מידיהו לחדוד: ידו, אמתו, אצבעותיו, וזו רחיצה טכסית.

תרתחצ = אפתעל מן רחץ.

ותאדמ—הגיבורים היו מצטבעים אדום טרם צאתם לקרב בכל ארצות־הקדם, כמשתקף בספרותן ובציורים העתיקים. והש': 'מגן גבוריהו מאדם, אנשי חיל מתלעים' (= מאדמים) (נח' ב 4); 'דודי צח ואדום' (שה"ש ה 10); וכן עשיו וכן דוד. והצורה, ציווי פיעל או (ה)תפעל, המופיע בניב אוגרית ללא קידומת ה', כבערבית.

שורה 65

בט'ל = בצל.

ח'מת = אוהל, משורש חִיַם ולא תיתכן כאן קריאת 'חומה', שכן זו נכתבת בח גרונית.

שורה 66

אמר = גדי. והש' 'אמרי שפר' (בר' מט 21), וכן השם פשחור בן אמר.

שורה 68

ללא = גדי, טלה, וכאן ביחסת הפעול.

כלאתנמ = בשתים, בשתי ידים, מן כלא = שנים, והש' 'כלאים'. וכאן בצירוף נ' הנחץ ומ' תה"פ (ע"מ שלשום או חינם).

שורה 69

כלת לחמכ דנזל—צירוף סתום. אין זה מסתבר כי נזל כאן מלשון נוזלים, שכן לחם משמעו תמיד מזון מוצק ולא משקה נוזל. ושמא קרוב נזל לזול—זלל. רכלת—אולי

מנה, מנת הלחם, מן כול = מדד, ומכאן אף השם כלי, וכן הפועל: 'זָכַל בשליש עפר הארץ' (יש' מ 12). כן אפשר כי 'כלת' הוא משורש כלל, אסף, וכוונת הפסוק היא כנראה הוראה לכרת שיכין לו צידה רבה.

שורה 70

מסרר—אולי קרביים או מבחר של חלקי ציפורי־הקרנן, והש' שר' = סוד, שממנו אולי אף 'סתר', שהוא אִתְּפַעֵל מן סרר.

עצר = ציפור, ולצירוף 'עצר דבח' דמה 'פר החטאת' (ויק' ד 8 ועוד). והש' עֶסְפוּר . גל = גול, גביע.

חתת'—חתש, כסף, במקביל ל'ח'רצ', חרוץ, זהב.

שורה 72

נבת = נופת, בחילופי ב = פ. לתפקיד הסמלי בו שימש הדבש (= נופת) בטכס, הש': 'חמאה ודבש יאכל' (יש' ד 15).

שורה 73

לט'ר = על צוהר, על ראש: ל = על; ט'ר = צוהר, ראש. והש' צוהר התיבה; צהריים וכיו"ב.

שורה 75

ת'כממ תמת = שכמים חומה, שכמי חומה. סמיכות במ' הריבוי, כמו 'אדירים־עם' (שופ' ה 13); 'אמרים אמת' (מש' כב 21), וכד'.

שורה 77

שרד—אולי 'שרת', בחילופי ת' אי־קולי בד' קולי. וי"מ שִׁפְעַל מן ירד, והש': 'אורידם ככרים לטבח' (יר' נא 40). ואולי שרד מלשון 'בגדי שרד' (שמ' לא 10), שבשבעים מתורגם 'בגדי השרת'. וכן 'בגדי השרד לשמש בקדש' שמ' לט 1). כלומר, 'הורד' זבח לבעל, או שימש את בעל.

שורה 79

במצדכ = במצודך. מצוד = ציד = צידתך בקידומת מ' = התצורה והש' יקום אבי ויאכל מציד בנו' (בר' כז 31), וכצורתו: 'חמד רשע מצוד רעים' (מש' יב 12), שכאן מצוד = שלל, ביזה, וירד—כנראה ציווי ע"ד המקור.

שורה 80

לגנת = מגגות, מהגגות. בשוויון ל = מ. כמו: 'ובא לציון גואל' (יש' נט 20) = מציון! וכיו"ב. ואשר לפולחן על הגגות, הש': 'המזבחות אשר על הגג' (מ"ב כג 12); 'המשתחיים על הגגות' (צפ' א 5), ועוד. ערב = עזב, ערך, על־דרך 'עזוב תעזוב עמו' (שמ' כג 5).

שורה 81

אָכַל לקרית = אוכל לקריה, במקביל לבית חבר (בירת כרת) שבשורה הבאה.

שורה 82

לבת ח'בר = בית חבר, קרית כרת. והש' השמות המקראיים: 'חבר הקיני' (שופ' ח 24); חברון העיר וחברון האיש (שמ' ו 18). ואשר למשמע — מסתבר כי חבר =

קהל, והש' חבר היהודים' על גבי מטבעות בית שני: 'חבר היחד' במגילות ים המלח, וכד'. וי"מ חבר = אסס תבואה, וכך bit hubari המבהיר את צירוף בית חבר בפסוק: 'טוב לשבת על פנת גג מאשת מדונים ובית חבר' (מש' כא 9).

שורה 83

דח'מש—של חמישי, לחמישי. מספר סודר, שפן שש = ת'ת', בעוד שבשורה הבאה נאמר ת'דת' שהוא סודר ו'ירח'מ' = ירחים שבשורה הבאה נמשך גם לכאן. כלומר, יאפה לחם שיספיק עד החודש החמישי ואף הששי, לזמן רב.

שורה 84

מע'ד—נראה שמשמעו מזון שפן *مغذاً = לחם: غنو = זון*. ושמה מכאן 'מעדני מלך' (בר' מט 20); 'מלא כרשו מעדני' (יר' נא 34) ועוד, אף שיש כאן סטייה מחוקי הלוח הפיניטי, שפן *ذ = ברגיל ז*, בלשון המקרא. אך סטיות כאלו מצויות פה ושם, כגון ת'דת' לעומת *سدس*.
ת'דת' = ששי. אך המ' הסופית ב'ירח'מ' מאפשרת אף קריאת ת'דת' = ששה. כן יבוא מספר סודר לפני יחיד, ירח', ולא לפני ירח'מ, אלא אם כן לפנינו מ' הטעם.

שורה 85

עדנ—י"מ ע"ס הערבית *عدانة = הבורה גדולה*, כלומר גדוד, במקביל לצבא שבשורה הבאה. אך מסתבר גם כי עדנ נגב = מישור הנגב. וי"מ כי פועל הוא זה ומשמעו 'שמע, הזעק, ואם נכונה ההנחה הראשונה, הש': 'מעדנות כימה' (איוב לח 31), שהם אולי צבאות כימה, ע"ד 'צבא השמיים'.
נגב—י"מ ציד, ספק צידה ע"ס *na-gi-ib* במארי. ואולי עדנ נגב = מישור הנגב, הדרום, ור' למטה עדנ מע (ש' 87). אך אם כה ואם כה—סתום הצירוף.
ויצא—מסתבר שכאן מקור מוחלט המשמש לעתים תחת הפועל הנטוי, כמו 'ונתון תמרוקיהן' (אס' ב 3). וי"ס כי א' חרוקה מציינת גם א' שוואית.

שורה 86

צבא צבא—הראשון ביחסת'השם והשני ביחסת'הקנין. מסתבר שהראשון נסמך על השני, ע"ד ההפלגה, דוגמת 'רכב רכבי' (מ"ב יט 23), לעומת מקבילו 'רב רכבי' (יש' לו 24). וצירוף כצירופנו ממש הוא: 'צבאי צבאות' (ברכ' לא ע"ב).

שורה 87

עדנ מע—י"מ גדודי (ר' ש' 85) מע, ו'מע' = שם פרטי (?). והש' מעי, מן הכוהנים בימי עזרא (נח' יב 36). וי"ס מע כמו מעה, גרגיר חול (יש' מח 19), וכך עדנ מע = ערכת חול. ואם עדנ = הזעק (עי' ש' 85), שמה עדנ מע = הזעק'נא.

שורה 88

אל = אול, הזק, והש' בריא'אולם.
מאד—אולי ריבוי הפלגה של מאד, 'מאודים', מאד'מאד.

שורה 89

כאת = מאות, הא' הפתוחה מורה על הריבוי. *â* ארוך הופך *ô* בלשון המקרא.
רבת—מסתבר שזו צורת היחידה כדרך לשונות'שם באשר לשימוש המספר, והש'

'אלפי רבבה' (בר' כד 60). אך תיתכן גם צורת הריבוי, רבת־רבבות, ריבואות, והש' 'רבבות' (נח' ז 71).

שורה 90

ה'פת'—כנראה חפשים (בריבוי פנימי), בני־חורין, סוג אנשי־צבא, ר'בגדי חפש לרכבה' (יח' כז 20) מסתבר שהם מדי צבא. דבל ספר = זו (= אשר) בלי ספור, או בלי ספר או מספר, בלי מ' התצורה. מלה זו מופיעה אף בכתיב ח'בת'. ושמה יש לחברה אל חובש = קצין (יש' ג 17). ואולי חבש וח'בת' הם שני שניינים של אותו שורש.

שורה 91

ת'גנ = שוננים, שונים, בריבוי פנימי, סוג לוחמים (?). ומסתבר שיש לחברם אל 'עם שונים אל תתערב' (מש' כד 21), המקבילים שם אל מרעים ואל רשעים. כלומר, אנשי חמס, וכך awjl šanani = חברי אגודה צבאית. הג—מקבילה ל'ספר', והש' הגה, בטא, וכך הגג, ניב, אמר, דבור.

שורות 92—93

הלכ = הלוך, מקור, או הל(מלית קריאה) + כ' האיזון. ח'ד'ד'—כמיר—נראה כי הללו הם מונחים לסוגי חיילות שונים. ואולי מאותו שורש حوڈان = משרתים, בני־לוויה. וב'כמיר' אולי אפשר לראות כמרים ע"ד ההקטנה במשקל קטיל, והם אולי כמרים, כוהני הצבא, כגון נושאי האיפוד ההולכים עם היוצאים לקרב. וי"מ ח'ד'ד' = חזיו; כמיר = כמ יר, כמו יורה, אך קשה לישב עניינם כאן.

שורה 94

את'ר = אשרו, צעדו.

שורות 96—97

יחד — אל מנת וגר', כלומר, איש לא יהיה פטור מן הגיוס, כנהוג במלחמת־מצוה בה חיילים הכל, ללא יוצא־כלל, גם חולה, גם עיור, אלמנה וכו'. והש': 'במלחמת־מצוה הכל יוצאין, אפלו חתן מחדרו וכלה מחופתה' (סוטה ח ז). ואולי יחד־יחיד, בן יחיד, והש': 'אבל יחיד' (יר' ו 26). ואולי יחד־אחד.

שורות 97—98

שכר תשכר—אפילו אלמנה שכור תישכר. זבל = סובל, חולה, בעל־מום. החולה ישא ערשו, והש': 'ויאמר אל נכה האברים: קום ושא את ערשך' (לוקס ה 24). ערש = ערש + מ' הטעם. ואם נקרא ישא בפעול (כמו יותן, יוקח), נוכל לראות במ' בערש' מ' תה"פ, כלומר, יינשא החולה בערש.

שורה 99

עור = איך־עניינים, וי"א סומא בעין אחת, כבערבית. ושמה כך משתקף אף מן הצירוף 'עור ופסה' (ש"ב ה 8 ועוד). שפן פיסח הוא נכה רגל אחת ועיור = סתום עין אחת.

שורות 100—99

מזל ימזל—י"מ פזל יפזל בחילופי פ"מ, כמו שמש־שפש, וספק. ואולי מן מזל בלשון־
 חכמים, כלומר, העיור יוכל לפחות לבשר טוב, ודחוק. ואולי מן מזל־ירד כבערבית,
 בחילופי למנ"ר, כלומר, ירד למלחמה (?).
 תרנ'—חתן, מי שמהר לו אשה אף עליו לצאת, בניגוד לדברי התורה: 'כי יקח איש
 אשה חדשה, לא יצא בצבא' וגו' (דב' כד 5).

שורה 101

יעבר = יעביר, מן בער = הנהג, פועל שמני מן בעיר, כמו חמר מן חמור. ואולי
 בער = עבר, בשיפול, כלומר, יעביר אשתו לאחר.
 לתנ' = לשני, לאחר, והש': 'לבית הנשים שני' (אס' ב 14).

שורה 103

מדדתה = ידידתו, אשת־דודיו, במקביל לאשתהו.

שורה 104

תשכנ = ישכון, והש' זהם תפו לרגליך' (דב' לג 3 וכיו"ב).

שורה 105

חסנ = חסיל, בחילופי למנ"ר, במקביל ל'ארבי' = ארבה. ולחילופי ל = נ הש' למשל
 נשכה = לשכה (נח' ג 30 ועוד; נטושה = לטושה (יש' כא 15) וכיו"ב.
 פאת־פיאות. הא' הפתוחה מורה על הריבוי.

שורה 106

המספר הסודר ת'דת' = ששי שבשורה הבאה מורה שאף המספרים בשורה זו הם
 סודרים. ועל הקדמת המספר הסודר לשה"ע—הש' 'הראשון אדם תולד?' (איוב טו
 15) וכיו"ב.

שורה 107

מכ = מלית קריאה, ואולי מה + כ' האיזון.
 שפשמ = שמש + מ' הטעם או מ' תה"פ, כלומר: בשמש, עם שמש, בורח השמש.
 ואם אמנם הסימית היא מ' תה"פ, הרי שמשום היא על משקל שלשום, ומשמעה: עם
 הנץ החמה.

שורות 109—108

תמע' = תמצא תגיע.

אדם = י"ק אדום. לפי הפשט הרי זו אדם, והש' גם 'אדם־העיר' (יה' ג 16). אדם
 רבת—אדם ת'ררת—לפי התנגדות נראה כי ת'ררת = קטנה, וכך במצרית. ונראה
 כי הכוונה למבנה העיר, העיר הגדולה, הרבה, לעומת גרעינה, מרכזה הזעיר, והש'
 al sidunu rabu—al šidunu šeḥṭu (סנחריב מסע ג, שו' 3) = צידון רבה—
 צידון צעירה (= זעירה) (יר' ה 10). וי"ס כי אין התקבולת ניגודית כי אם נרדפת,
 ות'ררת אף משמעה גדולה, עצומה.

שורה 110

וגר ננ—אולי מן גרה, התגרה + ננ, כינוי הפעול. והש': 'מי גר עליך יפול' (יש' נד

15) ; וכן 'יגורו מלחמות' (תה' קמ 3), ועי' בפירושו סגל שם. אך ייתכנו אף שרשי גרר או גור, ור' הפריט הבא. שרנ—אולי מן 'שאר' = נהג בתוקף וברשע, והנ—כינוי־הגוף. ואולי מן שרה = הילחם: 'ושרית עם אלהים' (בר' לב 29). ואולי גר—שר = גור בערים והיה שר וי בקריות, וספק.

שורה 111

פדררמ—לפי התקבולת, ערים, קריות.

סעת—אולי מן סעה, 'רוח סועה' (תה' נה 9)—סער, רגש, והת'—סיומת המקור. בשדמ = בְּשָׂדִים, מְשָׂדִים, ואולי בשדמה.

שורה 112

חפשת—אולי מן حَفَشَ לקט. ואולי חטט: 'חופש כל חדרי בטן' (מש' כ 27). בנ(פ)כ—לפי הקטע המקביל בשו' 216 צ"ל 'בנפכ', ונראה כי השמטת הפ' היא טעות־סופר. לפי התקבולת משמע נפכ = מעין, ונראה כי יש לחברו לפועל פכה, בינוני נפעל, והש': 'מים מפכים' (יח' מז 2). בבקר—בקטע המקביל בשו' 217—במקר, או ממקור. בחילופי ב = מ.

שורה 114

דמ—מלית־קריאה. ואולי דום = המתן, שהה: 'שמש בגבעון דום' (יה' י 12).

שורה 115

ח'מש—לפי ההקשר ברי כי הקריאה היא חמש, והי' במקור מקורו בטעות־סופר שכתב ח' פעמיים ויצא י', ור' לוח הא"ב.

שורה 116

הט'כ—חציך.

אַל=אל הַחֲזוּק, וי"ס אל השלילה. אַל היא מלת־חזוק כמו "לו" המקראית, אך נראה כי גם אַל החזוק עצמה שרדה במקרא: 'אל יושיעך יהוה! מאין אושיעך' (מ"ב ו 27), כלומר, אני איני יכול להושיעך, לו יושיעך אלוהים! וכן 'אל תראוני שאני שחרחורת' (שה"ש א 6)—ראוני שאני שחרחורת. תשעל—שפעל מן עלי, עלה. ולהעלות חצים = לירות חצים. ואולי שעל = שרף, ור' משעלתמ' 52: 31. וכאן במקביל ל'משדפת' (להלן, שו' 118) = שרופת.

שורה 117

קרתה—ה' המגמה, הקרתה, אל תעל חציך אל הקרת.

אַבנ ידכ = אבני ידיך, שאתה זורקן בידך, והש': 'באבן יד' (במ' לה 17). ואשר להקבלת חצים | | אבנים, הש': 'באבנים ובחצים' (ד"א יב 2); 'בחצים ובאבנים' (ד"ב כו 15).

שורה 118

משדפת—מ"מ בינוני שפעל מן נדף, אך קשה להסמיכו לכאן. ומסתבר כאן פועל מן שדפ.

שורה 119

פבל—מלך אדם, ואין מקור השם ברור.

שורה 120

לקר—לפי ההקבלה ל'קל' כאן, וליתר המלות שעניינן השמעת קול, הרי קר = קרא, השמע קול. ואולי 'ויקר' (במ' כג 4) = ויקרי, ויקרא. בחילופי ל"א—ל"ה, כשכיח בל"ח. וכאן לקרי = לקריאת.

שורה 122

אלפ חרת' = אלוף החריש, שור החרישה.
זע'ת—לפי הענין, השמע קול חרדה, ואולי מקביל לזעם = השמעת קול כעס, וכך זַעַם.

שורה 123

כלבצפר—י"מ כלב צופה (מן צפו אחי צפר), אך מסתבר צפר = צפירים (בריבוי פנימי), ואם כך משמעו אפוא כלב־צאן. וייתכן גם כלב צופר, והש': 'יצפור מהר גלעד' (שופ' ז 3). ואף הוא כלב־צאן, שהולך אחר הצאן. וילא־כ = וישלח, ומשורש זה—מלאך.

שורה 124

עמ = עם, אָל.

שורה 125

מסונה—י"מ לפי הענין: מסונ = מחנה + ה' המגמה. אך אולי היא משורש סין אשר משמעו יתד, והפועל סין = תקע יתדות, והש': 'ועשאן בסינים' (כלים י ו). ואולי היא משורש סוה = כסה, ומכאן מסוה, ומסונ הוא מקום מחסה, בנ' הנחץ. וי"א כי שם פרטי הוא, והמ' התחילית—קידומת לשם־מקום. והש' גם השמות סין, וכן אסון, מוצב השומרים במצרים. וכך אף סונה (יח' כט 10, וכן ל 6).
תהמ = דבר, אומר.